

Mowa cara Aleksandra II wygłoszona w Warszawie, 23 maja 1856 r.

Przybywam do was z zapomnieniem przeszłości, pełen najlepszych zamiarów w stosunku do kraju. Waszą jest rzeczą pomóc mi w ich urzeczywistnieniu. Ale przede wszystkim muszę wam powiedzieć, że nasze stosunki wzajemne należy jasno określić. Jesteście bliscy sercu mojemu równie jak Finlandczycy i inni moi poddani rosyjscy; lecz żądam, aby porządek ustalony przez mojego ojca w niczym nie został naruszony. Dlatego też, panowie, przede wszystkim porzućcie marzenia, porzućcie marzenia! Potrafię bowiem poskromić tych, co zechcą żyć nimi dalej, potrafię przeszkodzić temu, aby ich marzenia nie wykraczały poza granice ich wyobraźni. Pomyślność Polski zawisła od jej zupełnego zjednoczenia się z innymi narodami mojego cesarstwa. [...] Trzeba [...], abyście wiedzieli, dla dobra samych Polaków, że Polska powinna pozostać na zawsze złączona z wielką rodziną cesarzy rosyjskich. Wierzcie, panowie, że jestem ożywiony najlepszymi chęciami, ale waszą jest rzeczą ułatwić mi moje zadanie i dlatego raz jeszcze powtarzam to wam, panowie, żadnych marzeń, żadnych marzeń!

Wiek XIX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa: WN PWN, 1998, s. 228–229.

Praca z tekstem

1. Poszukaj w innych źródłach wiedzy informacji o Aleksandrze II i sporządź krótką notatkę na temat tej postaci.
2. Na podstawie wiedzy pozaźródłowej wyjaśnij, w jakich okolicznościach Aleksander II wygłosił cytowaną powyżej mowę.
3. Przedstaw stanowisko Aleksandra II w sprawie polskiej niepodległości.
4. Korzystając z wiedzy pozaźródłowej, wyjaśnij, dlaczego car wspomina w swojej mowie „Finlandczyków”.
5. Na podstawie innych źródeł wiedzy, podaj imię ojca przemawiającego cara oraz określ, jaki „porządek” został przez niego ustalony.
6. Do kogo Aleksander II zwraca się bezpośrednio i dlaczego właśnie do tej grupy? Sformułuj odpowiedź, korzystając z innych źródeł wiedzy.
7. W jakim języku zwrócił się car do zebranych Polaków? Poszukaj odpowiedzi w innych źródłach wiedzy.
8. Powiedzenie: „panowie, żadnych marzeń!” weszło na stałe do języka polskiego. Odpowiedz, w jakich okolicznościach się go używa.